

ВІХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29.41.
" Друкарні: 29.26.
—
**В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ до АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.**
—
**ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.**

3 того моменту, що
сповідо ської нашоїм діти: 1200-

жучи ці середні школи, в яких в додатку не може бути простолінійного українського виховання, а яких не може царити повний український дух, тому, що вони в надто залежні від кураторів. Тому управи цих шкіл припинили пера приймати і сходити з примовлянням дороги українсько-го виховання, щоб не покласти в конфлікт із владою, яка може відібрати право прилюдності. Така школа може навіть шкодити народній справі, деморалізує батьків і молодь, бо молодь бачить ці крутість, збочення з простої дороги родичів, управи та учителів, лише тому, щоб їх не протнано з посади і не відібрано школі права прилюдності, бо тоді родичі-урядовці і не доставалиб від держави авориту шкільних оплат, як це було в часі введення польського урядування. А такий примір, таке поступовання не ставить хіба і не гартує характерів молоді.

Значить: в даний момент повинно бути і мусить бути інше завдання „Р. Ш.“, таке завдання, сповнення якого привнеслоб народній справі літ спий і наглядний хосен. Цим завданням „Рідної Школи“ булаб організація фахових шкіл та семи-класових народніх вселюдних шкіл по селах і містах з планами науки, припорядкованими до місцевих потреб.

Якже сповняє „Рідна Школа“ це завдання?

„Рідна Школа“ удержує всього 7 вселюдних 7-класових шкіл по містах, а на селі не удержує ні одної 7-клас. народньої школи. А й ті народні школи по містах не відповідають своїй меті. Їх метою мусить бути агитгування в рідній українській школі всієї дітвори найнижчої, найтемнішої верстані українського населення в місті на те, щоб вирвати її з рук польонізаторів, на те, щоб вратувати ці наші скарби для українського народу.

„Рідна Школа“ не сповняє й не може сповнити цього завдання, доки підвалинами, фундаментами під її будову є жебраники. Щоб вона могла сповнити це завдання, мусить дати дітворі безплатну науку, бо ленні зарібники, сторожі та білі робітники з інших професій, а навіть вчасні в урядовці, не в силі платити навіть найменших оплат за науку, а нема вже що й говорити про тих, що

мають кілька дітей. Тому діти найбіднішої, найтемнішої нашої міської маси йдуть до польських шкіл, де значна їх більшість пропадає для нашого народу безповоротво, з них стають перша завзяті вороги й поборники нашої народньої справи.

Таксамо за мало, рішучо за мало підкується „Р. Ш.“ доповнюючими курсами для ремісничої та торговельної молоді, яка для нас, як чільний міський елемент, мусить бути незвичайно цінною, дорогою. Ця молодь, в якій будуть торговці й ремісники, буде творити як не більшість, то в кожному разі дуже великий процент міського населення, яке займається підприємними, незалежними фахами і є продуктивне: вона наляє і надасть містові властине, ліфене його обличчя. З цієї молоді будуть фахівці, які не раз при розбудові нашої кооперативної промисловості моглиб віддати дуже великі услуги. А так без опіки пропадають ці неопінені скарби в жидівсько-польському морі, яке ниї нас заливає.

Тут уже навіть не говоримо про кооперативні, торговельні чи промислові або різничі та огородничо-садівничі школи, які для нас в такі колючі. Це поле лежить у нас цілком обложеном. Про курси для неграмотних про доповнюючі школи на селі, які моглиб бути незвичайно помічними для кооперативу, нема що йгадувати.

Ця наша „Р. Ш.“ не може й не в силі сповнити свого дійсного завдання, бо вона не може дати безплатної науки дітям, вона не може забезпечити своїх учителів, бо вона жебрак і вміє тільки простягати руку по милостини, вміє лотти тільки чужу корову. Вона не вміє господарувати розумно своїм маєтком, грішми. При несповна пів сотні шкіл Головна У. права видає із зібраних грошей аж 29.682.65 зол. на інспекторів та урядовців, а Повіт. Союз Кооператив у Станіславові, маючи за 9 місяців, близько 4 мільйони обороту, ядає на урядовців, директорів, організаторів, помісничий персонал, на адміністративну 19.000 зол. Порторті в „Рідній Школі“ вносять 3.744.87 зол., в Стан. Повіт. Союзі за 9 місяців 350 зол. Канцеляріяні прибори в „Рідній Школі“ коштують річно аж 1.971.72 зол., в Стан. Повіт. Союзі за 9 місяців 150 зол. При тому треба

згадати, що Повіт. Союз у Станіславові мусить провадити дуже обширну торговельну й організаційну кореспонденцію і т. д. і т. д. „Рідна Школа“ лишидла майже в цілості адміністративні шкільних книжок живітським кингарям, які на цих видавництвах збогачуються. Книгарни „Рідної Школи“ майже не оплачуються. Такі річи, як прибори шкільні, всякого роду зошити, нотатки, блокни і т. д. виробляються і купується у зовсім чужих людей, а ці підприємства, при змідному веденні соціальними фахівцями, моглиб дати „Р. Ш.“ значні доходи.

На основі бюджету видатків „Р. Школа“ погложує непродуктивно півтора мільйона золотих, хоч це рахунок ще далеко невірний, бо ми не знаємо зовсім, кільки розходують разом грошей поодинокі кружки „Р. Школи“.

В споживчих і молочарських кооперативах капітал обертається річно до 12, а в деяких випадках навіть до 24-ох разів, при чому споживчі кооперативи й молочарські праа із Повіт. Союзом й Центросоюзом дадуть при одноразовому обороті капіталу пересічно 8 проц. (кооперативи і ступня можуть заробити і 15 проц., отже від півтора мільйона грошей „Р. Школи“ буде 120.000 зол. По 12-разовому обороті, який кооперативи дали, жертвували „Рідній Школі“ третю часть того зиску, який принесли би гроші „Рідної Школи“, а решту зужили на своє поширення то „Р. Ш.“ мала би все певних, не жебраних 400—500 тисяч зол., на які постійно моглаб рахувати. А так, як в тепер, тих півтора мільйона зол. (а по правді багато більше, бо ми не знаємо, кільки грошей спотрїбовують кружки „Р. Ш.“) зуживається непродуктивно, майже без пожитку для нашого народу.

Михайло Росткович.

Радянська Україна.

Державний бюджет УСРР на 1928-29 р.

Загальна сума збільшеного державного бюджету Радянської України на р. 1928-29 вносить 329,700,000 карбованців. Збільшення суми бюджету у порівнянні з попереднім господарським роком вносить 19.3 проц. Надвизка прибутків в сумі 550

тис. карбованців переходить в права на жєн СРСР, одначе тепер роблять заходи, щоб цю суму залишити для потреб України. Повіт сум між спеціальні галузі народного господарства представляються в цей спосіб: промисловість — 37,400 тис. карб. (збільшення на 58.9 проц. у порівнянні з ин. роком), на сільське господарство 28,500 тис. карб. (збільшення 58.9 проц.), на електрифікацію — 2,400 тис. карб., на потреби кооператив — 5,550 тис. карб., на фінансування торгівлі — 8,500 тис. карб., на транспорт — 900 тис. карб., на будівництво (удішення в промисловості і т. п.) 3,600 тис. карб.

„Хлібом столицю забезпечено“.

Під таким пророчистим заголовком читлемо у харківському „Комуністі“ з дня 31. липня замітку такого змісту: „Учора хлібна комісія при окремій конкомі зтвердила план постачання хліба населенню столиці і харківської округи на серпень. Столиця в серпні одержить таку-ж кількість хліба, як і в липні, при чому головну увагу звертатиметься на повне задоволення потреб населення печеним хлібом. У зв'язку з цим, борошно на потреби хлібо-випікання відпускатимуть у збільшеному розмірі. ХХРК одержить у серпні до 160 тисяч пудів борошна. Взагалі-ж кооперативні й приватні пекарні повинні в серпні випустити на ринок до 450,000 пудів печеного хліба. Щоб забезпечити безперервне постачання, Союзхліб перекидає найближчими днями до Харкова до 120,000 пудів зерна, переважно пшениці. Досі білий хліб постачалося лише для лікарень. З серпня-ж білий хліб даватиметься і хорим, що лежать у себе вдома. Для забезпечення потреб селянської бідноти на село протягом серпня мають відвантажити 30,000 пудів зерна“.

А дещо нижче в тому-ж числі „Комуніста“ стрічаємо ще й замітку під таким змовним заголовком: „Конвенція громадського харчування“. Під ним надруковано: „Окрторг утворив спеціальне конвенційне бюро в справі громадського харчування в столиці. Це бюро доглядатиме за цінами на обід і за якістю обідів по кооперативних і приватних їдальнях міста“. Коментарів до того не треба.

Всі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

СТЕПАН ВАСИЛЬЧЕНКО.

Віконце.

(Замість лавочки).

(Докінчення).

Мати зиркнула на неї раз і вдруге — скрикнула, в очах блиснув гострий біль. Схопилась, мовчки, по-ривом поцілувала дитину.

Кинулась, засяла Маріка, в очах і надії, і жагуче благання; як легенький напірець до магніту, виліпла до материних грудей, шию ручицями увила. Туляться, аж серце стукає, шепоче швидко, гаряче:

— Мамо, матусю... рідненька...

— Чого, доню? — ніжно промовила мати. І так тихо, ніби боялась, щоб материного голосу не почули хатні злидні. — Чого, доню?

— Не затуляйте віконця, не затуляйте! Не затуляйте!... Я виросту велика, куплю вам нове плаття і черевички, і все, і все... І татові... Не затуляйте, матусю... — шепоче, як із гарячки.

— Дитино моя! Там-же дядя, про-студишся — угреш...

— Ні, ні! Я вже не буду близько, тільки не забувайте.

— Горе мені з тобою... — озирєє худенькі ручиці, сорочку драгу. — Ну, хоч я попрошу тата, мороз уже зересівся, може таки забиять не буде.

Шлувала маму, так цілувала. Сама вже розвільзлась, забігала по хаті, агомоніла.

— Мамо, а дивитись не буду, я тільки витру віконця.

— Ну, витри вже, витри, — смутно осміхнулася мати.

Взяла ганчірку, так дбайливо, так люблячи витирає заплакані шибки.

А як лягла Маріка спати, їй зда-лося, що скрипнула віконця. Глядь — аж воно одчинене, а на дутці птах стоїть сміливий, вільний. Сам синій. Золотим пилом притрушений, держить у роті черевички з червоними китичками. Поводить живими очима. „Що воно?“ — хоче крикнути Маріка. А він на всю хату як заспіває: „Бур-ку-ку, сестро моя...“

Ухопив сон маленьку Маріку за крила, виніс у темне віконце, полетів туди, де світ золотий, червоний, зелений, ясно-голубий.

Уночі наказувала комусь з про-соння: „Не забувайте-ж віконця“

Прокинулася Маріка ще було тем-но в хаті. Лежить, ворочається — вже й спати не хочеться, а в хаті темно та й темно. Гукнула до мами — немає, і тата теж немає.

Уже пішли?

Аж он щось колянуло в груди, схопилась похвватем із печі, серце болить, дужче, дужче... До вікна.

З надвору сунеться з його в хату, як із хліва, брудна солома. Так ніби хтось, великий, дужий ступив її чоботищем з усієї сили в груди. За-кричала, залементувала.

Днів зо три не можна було дати ради дитині. Капризувала, плакала, їсти не хотіла, далі помалу вщухла. Залізла на під і майже заздири не завила. Та й чого? Дивитись на оті осоружні стіни з брудними зізерунками од патвояків, чи на отой нудний годинник, що геть павутинною, як на-міткою заснований, що давно вже

мовчить чогось, як мертва голова. Вгорі, на другій стіні є, правда, дру-ге віконце — півтори шибки, та з його тільки й видно, що изд самим вікном гнилий чийсь баркан. Та й не достати туди! А воно осміліла тепер, ходить по хаті.

Згадувала братіка, жалілася: „братіку мій милий, братіку мій любий — так мене вова била, так мене била, і мама била, і тато бив...“ Плакала.

А далі й про братіка забула, про все... В хаті ніч, та й ніч, та й ніч. Нема веселого, нема радісного, нема ясного нічого в світі.

Сохла дитина, як травиця. І мама, і суворий тато ніби лагідніші стали. Питалися:

— Що тобі, дитино моя?

Говорить не хотіла, очі од їх од-вертала.

— Хоч-би вже вмирало або-що...

— почула колись Маріка

Думала:

— Хай... дарма.

З печі раніш не видно було плам на стіні, не видно було набридлих речей у хаті. Далі — очі завкли до темряви — бачили найдрібніші плям-ки. Щоб не бачить — далі з кутка ховалась.

Капало з стріх, гула скрізь вода. Синє сміялось небо. Під стріхами зашіврінькали горобці.

Весна...

Вдома, як і завжди в бутлі не було ні тата, ні мами. Маріка сиділа на печі, мляво одівала свою безруку й безносу ляльку. Потім нудно стало, поклати ляльку з боку, сама лягла горілиць, склала ручки на грудях.

Сама не знала, чого почала плакати. Якись слова невиразні, невідомі їй, пекучі, жалісні миготіли їй у голо-ві, а слізи котились все ясніші й ясніші.

Аж за вікном щось:

— Цвінь-цвірінь...

Стрепенулась, підвела голову.

Причулося:

„Бурку-ку-ку, сестро моя, бурку-ку-ку, вижди сюди“.

Замиготіло в очах, синє, золоте, червоне... Забилися, так забилося серце. Раптом здалося Маріці, що в неї крильця. Самі стрепенулась, не-суть.

Схопилась, злетіла з печі до ві-конця, до дверей, до тієї шибки, що вгорі, по стіні дертєся... Бірає по темній хаті, метушиться, аж піт на ній виступив.

Надїбала качалку, за качалку — тарах по віконцю, випихає солому. Задихалась, ні, не сила, хоч би-ж щільніша!

Глядь — а в темних затулених шибках, як у дзеркалі, все там — і брудна стіна у плямах, і нудний го-динник у павутинні, і той осоружний тапчак... А з-під тапчана... Ой!... нова лізе за спиною.

Крикнула, зомліла

Прийшла вова, вибрала Маріці очі

На ранній весні, коли вже дерево зеленими горобчачками обісану, п'янки, Маріку вивели на двір. Слі-пеньку.

Побачило її сонце, так і шугнуло на неї золотим промінням:

„Мое маленьке!“

Головна Управа „Рідної Школи“ вимагає управління прина. дієвої гуманізації в Станіславській. Показати вості до 15 серія до Г. У. Р. Ш. Ільві, Ринок ч. 10, II. пов. В гімназіях Р. Ш. є ще кілька відомих місць для дискусій філософів, германістів, урністів, педологістів, учителів рутині. одні місця для підняти лікарів (з Кононі). Показати вості негайно. 202 1-2